

TORNION SANOMAT 17 12/6-01

Tornion täydeltä teatteria

TS Tornio
OUTI LAHTINEN

Kun ensimmäinen esitys Tornion naisteatterifestivaaleilla pyörähtää käyntiin, näyttämölle marssii kahdeksan kovanaamaisen näköistä nuorta miestä. Esityksen nimi on *Kravattikontrolli*, ja tottumattomampaa katsojaa Subfrau-ryhmä saattaa onnistua vetämään nenästä - nuoret miehet ovat oikeasti naisia, mutta heidän dragesityksensä on todella hyvin vakuuttava.

Ryhmä ja sen esitys onkin syntynyt yhteispuhjoismaisena yhteistyönä amerikkalaisen performance-artistin *Diane Torrin* Teatterikorkeakoulun ruotsinkielisellä näyttelijälinjalla vetämän work-shopin innoittamana. Tähtäimessä on käsitellä sukupuoliä, seksuaalisuuteen, pelkoon, aggression ja valtaan liittyviä kysymyksiä.

Näitä teemoja - kuin myös monia muita - käsiteltiin festivaalille kokoontuneissa esityksissä laajasti ja monesta näkökulmasta. Naisteatterifestivaali oli ennen kaikkea naistekijöiden festivaali, ja esitysten naisnäkökulma - tai pikemminkin näkökulmat kaikessa moninaisuudessaan - syntyi luontevasti, kun erilaiset naiset käsitelivät esityksissään itseään kiinnostavia tekstejä ja teemoja.

Tuttuja tekstejä ja uusia tuttavuuksia

Torniossa ja joen ruotsinpuoleisen vastarannan naapurikaupungissa Haaparannassa nähtiin neljän päivän aikana muun muassa kolme erilaista tulkintaa Dario Fon ja Franca Ramen *Donna*-sarjan monologeista. Näistä kaksi, turkkilaisen Izmitin kaupunginteatterin näyttelijän *Funda Ilhanin* ja Tallinan Venäläisen Teatterin näyttelijän *Agapova Ljubovin* tulkinnat samasta *Yksinäinen nainen* -monologista olivat jännittäväällä tavalla täysin vastakaiset.

Kun Ilhan vetäisi kotoaan kähmivän langon, huutavan vauvan, puhelinhäirikön ja tirkistelijän hullumyllyssä pyörivän naisen vuodatuksen yhtenä tasaisen kiihkeänä arkisena ryöpytyksenä, rakensi Ljubov samasta aiheesta visuaalisuudeltaan mainoskuvamaisesti liehuvan, suuren tyyllin tähti-teatterimaisesti esitetyn naisen kuvan.

Liettualaisen Oskaras Korsunovasin teatterin tuomisina oli puolestaan ranskalaisen Lucien Lambertin tuore näytelmä kahdesta nuoresta näyttelijättärestä, joiden elämä kulkee rinnakkain ystävyyyden, mutta vielä enemmän jatkuvan kilpailun ja keinoja kaihtamattoman eteenpäin pyrkimisen ponnistuksissa molempien etsiessä, odottaessa ja kurkottaessa kohti ensimmäistä suurta roolia, läpimurtoa. *Neringa Bulotaiten* ja *Jolanta Dapkunaiten* esitys oli

energinen, aggressiivinenkin nuorten naisten kaksintaistelupaikasta valokeilassa.

Isäntämaan teatterielämää edustivat helsinkiläisen Teatteriviritys-ryhmän *Perhosten talo*, *Päivi Kankaan Eira Stenbergin* ja Aale Tynnin teoksiin perustuva runoesitys *Ariadnen lanka* sekä kahden Tampereen Teatterin näyttelijättären sooloesitykset, *Aliisa Pulkaisen* esittämä ja *Jotaarkka Pennasen* ohjaama Anja Vammeluon teksteihin perustuva *Valkoinen varis* ja *Inkeri Mertasen* esittämä Paavo Rintalan romaaniin perustuva *Eeva Maria Kustaava*.

Palkitut ja kiitetyt

Suurin osa festivaalilla nähdystä esityksistä oli mukana kilpailusarjassa. Viidentoista esityksen joukosta raadin - johon kuuluin kriitikkojäsenenä Rovaniemen teatterin näyttelijä *Pirjo Leppäsen* ja Riksteaternin tuottaja *Ingeborg Spiikin* lisäksi - piti valita saaja 10 000 markan palkinnolle.

Huolimatta siitä, että kilpailussa oli monia erinomaisia ja kiinnostavia, tasokkaita esityksiä, me hyvin erilaisista lähtökohdista esityksiä katsovat juryn jäsenet löysimme hämmästyttävän helposti yksimielisyyden valitessamme voittajaa kilpailussa, jossa jokaista kilpailijaa piti mitata eri suureilla.

Palkittu islantilaisen *Take away*-teatterin *Vala Thorsdottirin* esitys *A Bat in the Attic* oli esittäjänsä itse kirjoittama, ja kertoessaan hienoin, tarkasti rajatuin väläyksin maanis-depressiivisen Karitaksen elämästä se oli myös aktiivinen, helppoja ja yksinkertaistavia näkökulmia kaihtava kannanotto ympäröivään maailmaan. *Vala Thorsdottir* on myös erittäin karismaattinen esiintyjä, joka täydellisesti valloitti yleisönsä rohkean avoimella kontaktilla.

Rahapalkinnon lisäksi kilpailussa palkittiin kaksi esi-

Liettualaisen *Birute Marcinkeviute* *Words in the Sand* -esitys *Beckettin hiekkahanautuneesta Winniestä* oli vaikuttava ymmärtäessään syvästi, mutta silti hauskasti ajan ohikiitävyyttä ja ihmisen perimmäistä yksinäisyyttä elämän "tyhjällä näyttämöllä".

tystä kunniamaininnoilla. Norjalaisen *Camilla Tostrupin* lastenesitystä *Det Magiske Skrinet* voisi kiittää ja luonnehtia lähes samoin sanoin kuin voittoisaa *A Bat in the Atticiakin*; sen teksti ja esitys perustui tarpeelle käsitellä asiaa - *Camilla Tostrupin* tapauksessa lasten pelkoja - ja esitys toteutettiin rikkaasti, hyvin ajatellusti ja huolellisesti. Myös *Tostrupin* esityksessä välitön ja vaivaton kontakti yleisöön toimi erinomaisesti.

Liettuan kansallisteatterin *Birute Marcinkeviute* yhden naisen toteutus *Samuel Beckettin* näytelmästä *Happy Days* oli puolestaan uskomattoman hallittu ja Beckettin filosofisen maailman kauriiksi todeksi tekevä, kirkas ja puhdas esitys. Nuoren näyttelijän suhde aikaan, ikään ja elämän merkityksen

kysymyksiin oli yksinkertaisesti sanottuna vaikuttava.

Mistä festivaalille yleisö

Kun torniolainen Teatteriyhdistys *Elämys Eukot* joku- nen vuosi sitten päätti perustaa festivaalin kotikulmilleen päästäkseen joskus näkemään kollegoiden tasokkaita esityksiä ja tavataksaan muita teatterin tekijöitä, ei vierailulle tulevista esityksistä ollut pulaa. Tornion ensimmäinen naisteatterifestivaali vuonna 1999 oli pohjoismainen ja toinen, tänä kesänä järjestetty laajeni jo kansainväliseksi.

Vieraita ilmoittautui kahdeksasta maasta; yhteensä kahdeksantoista esitystä Turkista, Virosta, Latviasta, Lietuasta, Ruotsista, Norjasta, Islannista ja Suomesta esitettiin Tornion ja Haaparannan saleissa.

Teatterintekijöillä on siis suuri into ja tarve tuoda esityksiään uusien yleisöjen uutuville ja kokoontua kohtamaan toisia tekijöitä, keskustelemaan ja luomaan kontakteja.

Tämänkin festivaalin seurauksena on kenties norjalaisista nukketeatereita menossa lastenteatterifestivaalille Turkkiin ja liettualaista Beckettin tulkintaa kiertueelle Ruotsiin.

Tekijöitä festivaalilta siis ei ole puuttunut, mutta yleisön sijaan loistaa poissaolollaan. Oli suorastaan surullista, kuinka nämä kiinnostavat, monipuoliset ja taitavat esitykset ja esiintyjät näyteltiin Tornion ja Haaparannan suurissa, komeissa saleissa harvoille katsojille ja monille tyhjille tuoleille.

Elämys Eukkojen puuhanaiset *Katariina Salo*, *Marja-Terttu Huotari* ja *Merja Ruth* kuitenkin toteavat, että pohjan perillä herätään hitaasti ja yleisön kanssa pitää olla kärsivällinen.

-Ensimmaisilla festivaaleilla ei osattu edes kysellä esityksistä, nyt sentään jo kysellään, ehkä kolmansille festivaaleille osataan jo tulla katsomaankin.

Oskaras Korsunovasin teatterin esitys *Lucien Lambertin* näytelmästä *Charlottes* oli energinen kahden näyttelijättären kaksinkamppailu paikasta auringossa.